

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – februar/veljača 2020. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	4
<i>Maloprodaja.....</i>	4
<i>Tržište rada.....</i>	5
2. Javne finansije.....	6
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	6
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	6
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	6
<i>Cijene.....</i>	6
<i>Monetarni sektor.....</i>	8
<i>Bankarski sektor.....</i>	10
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	11
4. Vanjski sektor.....	12
<i>Platni bilans Bosne i Hercegovine.....</i>	12
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	13
5. Strane direktne investicije.....	13

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

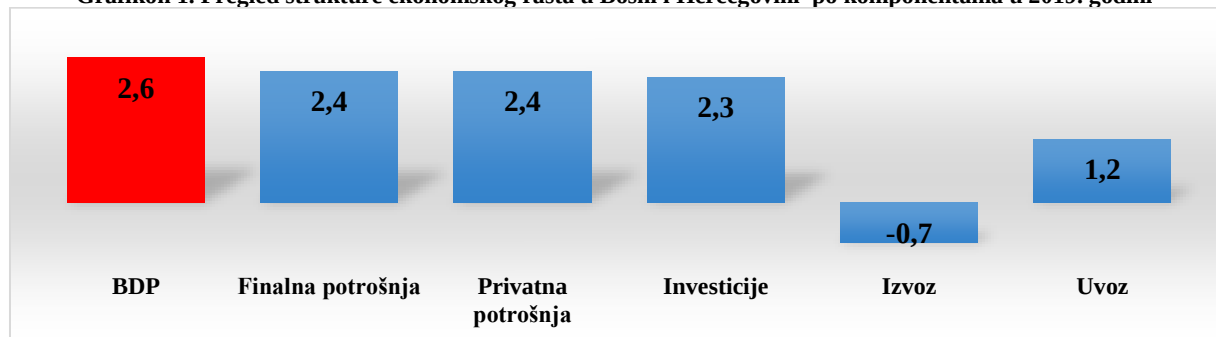
Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup za 4 kvartala, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u 2019. godina ostvarila ekonomski rast od oko 2,6% u odnosu na prethodnu godinu.¹ Ova stopa rasta predstavlja značajno usporavanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u iznosu od preko 0,5 p.p. Glavno uporište ostvarenog ekonomskog rasta tokom ovog perioda predstavljala je domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i u manjoj mjeri investicija. Povećanje privatne potrošnje prilično jasno zbog povećanja broja zaposlenih i penzionera, kao i njihovih primanja u realnom smislu, novčanih prilava iz inostranstva koji su doveli i do povećanja raspoloživog dohotka građana. S druge strane, prilikom interpretacije doprinosa od strane investicija treba imati u vidu da ova komponenta uključuje i zalihe. Vanjski sektor odnosno neto izvoz usljed pada izvoza i povećanja uvoza je imao negativan utjecaj na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Usporavanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u 2019.godini u velikoj mjeri je bio posljedica usporavanja privredne aktivnosti u međunarodnom ekonomskom okruženju.

Grafikon 1. Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini po komponentama u 2019. godini

Izvor: BHAS

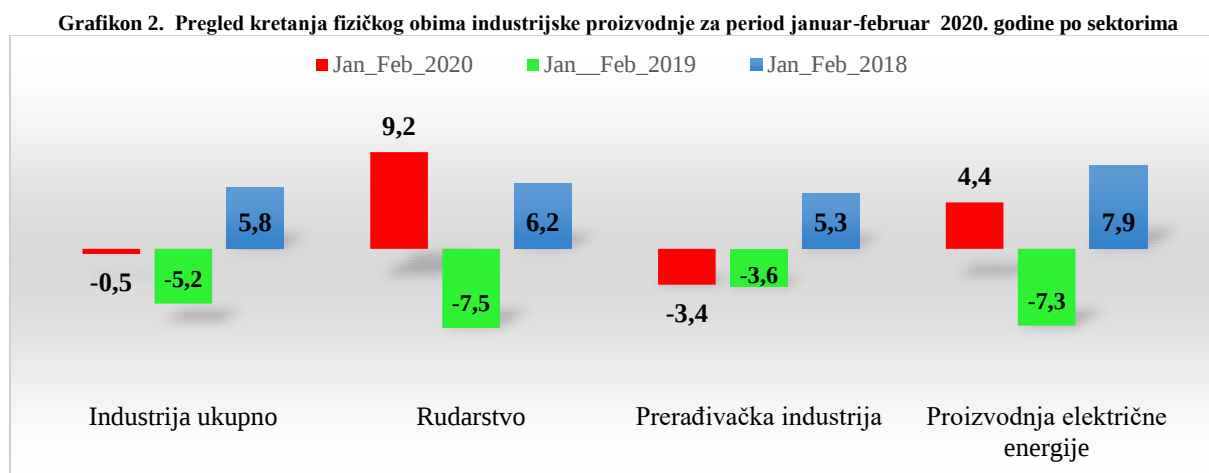
¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 02.04.2020. godine

Trenutno raspoloživi statistički podaci za period januar-februar 2020. godine nisu dovoljni da za pouzdanu analizu kretanja ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Međutim, vrijedi istaći da je u periodu januar-februar 2020. godine nastavljen nepovoljan trend kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, tokom u prva dva mjeseca 2020. godine, zabilježen je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 0,5% u odnosu na prethodnu godinu. Nepovoljan trend iz prethodne godine nastavljen je i u okviru vanjskotrgovinske robne razmjena koja predstavlja eksternu dimenziju privrednih kretanja u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom prva dva mjeseca 2020. godine došlo je do pada izvoza i uvoza roba od 1,2 % odnosno 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Podaci iz bankarskog sektora koji ukazuju na usporavanje ukupnih kredita, a naročito prepolovljeni rast kreditnih plasmana nenfinasijskim preduzećima od 2,1% mogli bi ukazivati na dodatno usporavanje ukupne ekonomske aktivnosti u 2020. godini. Pored bankarskog sektora, pokazatelji iz domena javnih finansija također ukazuju na sporiji rast javnih prihoda (naročito u okviru direktnih poreza) u odnosu na prethodnu godinu.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a za 2019. godine ukazuje na to da je Bosna i Hercegovina nakon dugo godina, zabilježila izrazito nepovoljan rezultat kada je u pitanju kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, prema preliminarim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,5% u odnosu na prethodnu godinu.²Ovo smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavlja najznačajniji pad proizvodnje još od vremena svjetske ekonomske Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-februar 2020. godine čini se da je nepovoljan trend u okviru industrijske proizvodnje nastavljen. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima za 2020. godinu u periodu januar-februar Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad proizvodnje samo u mjesecu februaru iznosio 3,2%. Potrebno je također istaći da ova stopa rasta sadrži utjecaj baznog efekta iz prošle godine, pošto u 2019. godini pad fizičkog obima proizvodnje bio izrazito evidentan (preko 5%). Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-februar 2020. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

Izvor: BHAS

²Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za februar 2019. godine-prethodni podaci“, 20.03.2020. godine.

Posmatrano po sektorima, čini se da je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini uzrokovan smanjenjem obima proizvodnje u okviru prerađivačke industrije. Naime, prema podacima BHAS-a za period januar-februar 2020. godine proizvodnja u prerađivačkoj industriji smanjena je za 3,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po granama, najznačajnija smanjenja su registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana: bazni metali 30%, proizvodnja namještaja 16%, proizvodnja rezervnih dijelova za automobile, odjeće, kože i hemijskih proizvoda gdje su registrirane stope pada iznosile oko 10%. Ovakva kretanja po granama nis iznenađujuća, obzirom da su kretanja u okviru ovih grana determinisana izvoznom tražnjom koja trenutno prilično oslabljena. S druge strane, sektor rudarstava i proizvodnje električne energije koji su determinisani domaćom tražnjom zabilježili su povećanje proizvodnje od 9,2% odnosno 4,4% što nije bilo dovoljno kako bi se iskompenzirali gubici u okviru prerađivačke industrije i spriječio pad fizičkog obima ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

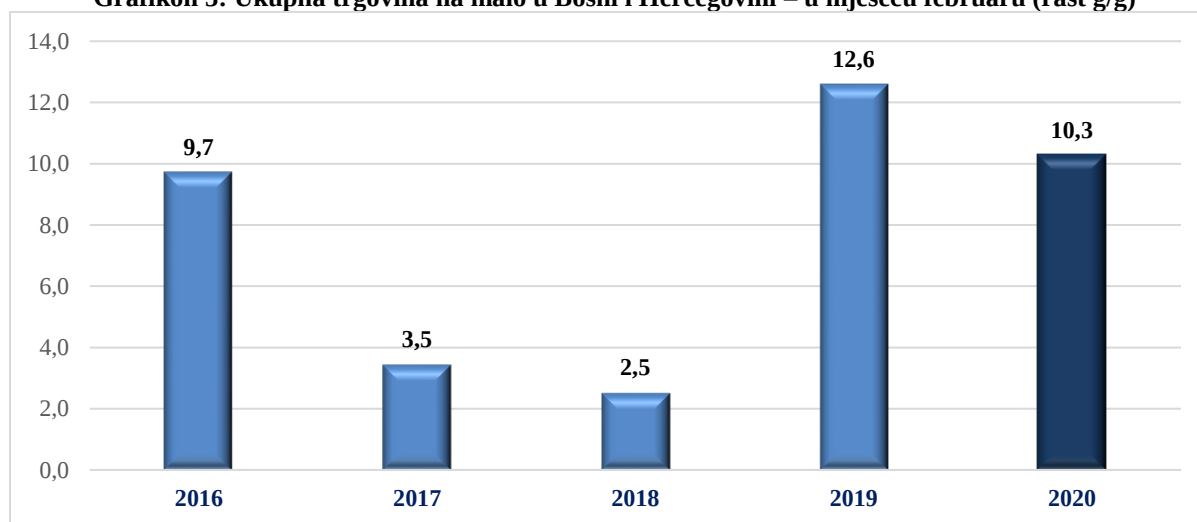
Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima BHAS-a za mjesec februar 2020. godine ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, je zabilježila realni rast prometa od 10,3%³.

Glavni nosilac ovog realnog rasta ukupne trgovine je povećanje prometa od 16,1% u trgovini na malo u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.). Nasuprot tome, trgovina motornim gorivima u s.p. nastavlja sa negativnim trendom rasta od 7,7% (koji traje od mjeseca maja 2019. godine).

Ukoliko se posmatra struktura trgovine na malo u s.p. može se primjetiti da je došlo do porasta u većini kategorija. Tako je trgovina na malo informacijsko komunikacijskom opremom ostvarila rast od 23,8%, trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju od 11,1%, trgovina na malo ostalom robom u s.p. od 27%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama došlo je do dosta višeg rasta, koji je u mjesecu februaru 2020. godine iznosio 68,3%. U trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren je rast od 8,4%.

Grafikon 3: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu februaru (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa u februaru 2020. godine od 37,8% zabilježen je kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p.

³ Izvor podataka: BHAS

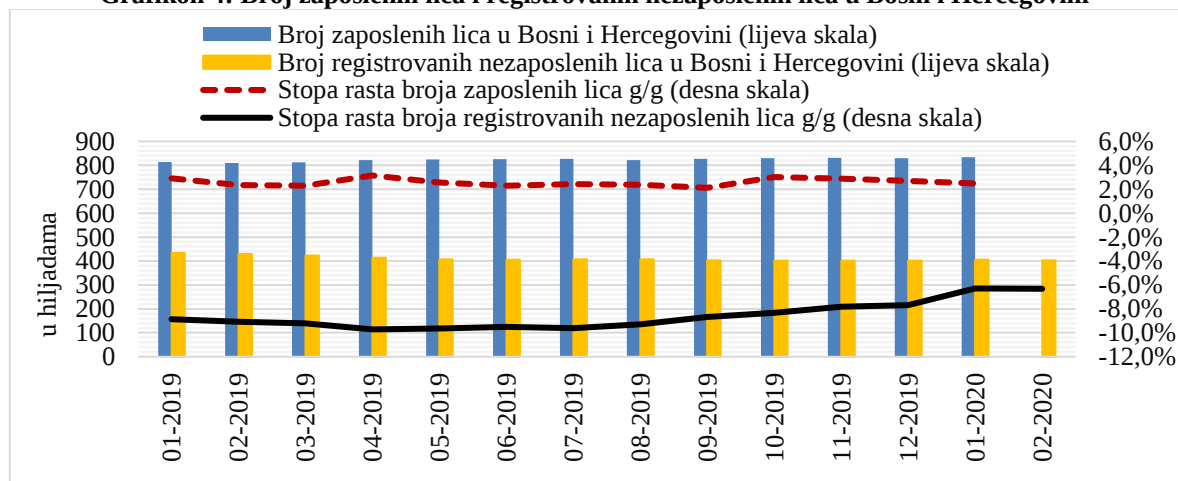
Pored ove kategorije do rasta prometa je došlo i kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 21,8%, trgovine na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 10,1%. Također je ostvaren i rast prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 23%. Jedina kategorija, kod trgovine ostalom robom u s.p., koja je ostvarila negativan rast od 7,7% je trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p.

Tržište rada

Podatak o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini za februar 2020. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na januar 2020. godine. U januaru 2020. godine ukupan broj zaposlenih lica prema podacima BHAS-a uvećan je za 2,5% u odnosu na isti mjesec 2019. godine i iznosi 833,9 hiljada.⁴ Iako je broj zaposlenih lica uvećan u gotovo svim područjima djelatnosti najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini bio je u oblasti trgovine, hotelijerstva i ugostiteljstva i prerađivačke industrije. Visoka stopa rasta broja zaposlenih lica bila je u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (12% g/g) uz povećanje posjeta i noćenja u Bosni i Hercegovini u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Broj zaposlenih lica u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala je uvećan za 3,9% g/g, što je značajno jer je u oblasti trgovine⁵ (pored industrije) zaposleno najviše lica u Bosni i Hercegovini. U području djelatnosti prerađivačke industrije prosječan broj zaposlenih lica bio je veći za 1,7% u odnosu na januar 2019. godine.

Prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u februaru 2020. godine iznosio je 402,9 hiljada i manji je za 6,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u januaru 2020. godine je iznosila 32,7%.⁶

Grafikon 4: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

Podatak o prosječnoj neto plati za februar 2020. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na januar 2020. godine. Prosječna neto plata u Bosni

⁴ Privremeni podatak. Izvor: BHAS

⁵ Oko 18,4% od ukupno zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini.

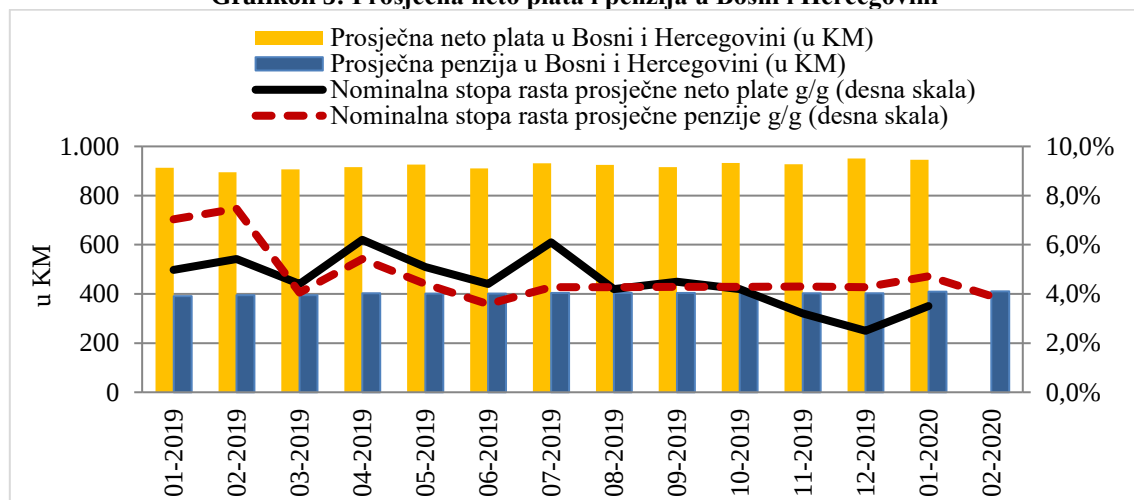
⁶ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine. Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na januar 2020. godine jer podaci o broju zaposlenih lica za februar 2020. godine nisu objavljeni u periodu izrade Informacije.

i Hercegovini u januaru 2020. godine nominalno je uvećana za 3,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosila je 945 KM. Realni rast prosječne neto plate bio je nešto sporiji uzimajući u obzir inflaciju od 0,7% u januaru 2020. godine.

Posmatrajući nominalne stope rasta prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini prema područjima djelatnosti primjećuje se da su najveće stope rasta neto plate bile u području djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (8,5% g/g), djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (7% g/g), poslovanja nekretninama (6,8% g/g), građevinarstvu (6,3%) i poljoprivredi, šumarstvu i ribolovu (6,2%). Međutim, pošto su prosječne neto plate u pojedinim djelatnostima imale znatno sporiji/níži⁷ rast to je uticalo na prosječnu stopu rasta neto plate u Bosni i Hercegovini. U januaru 2020. godine najveća prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.573 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (606 KM).

U februaru 2020. godine broj penzionera u Bosni i Hercegovini nastavio se uvećavati (1,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine) i iznosio je 687,8⁸ hiljada. Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u februaru 2020. godine nominalno je uvećana 3,9% u odnosu na isti mjesec 2019. godine i iznosila je 410⁹ KM. U oba entiteta najniža penzija u februaru 2020. godine nije se mijenjala i u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 371,8 KM, dok je u Republici Srpskoj uvećana i iznosi 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina.

Grafikon 5: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

⁷ U području djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija prosječna neto plata je nominalno smanjena za 0,5% g/g, kao i u području djelatnosti informacija i komunikacija (-2,4% g/g). Pored toga, skroman rast neto plata je zabilježen u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (0,3% g/g), finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1,6% g/g), djelatnosti snabdijevanja vodom, uklanjanja otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije životne sredine (2,3% g/g), djelatnosti vađenja ruda i kamena (2,7% g/g) itd.

⁸ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

⁹ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

Za prva dva mjeseca 2020. godine, u Bosni i Hercegovini ukupno je prikupljeno oko 2,5 milijardi KM javnih prihoda, po osnovu indirektnih i direktnih poreza, socijalnih doprinosa, taksi, kazni i naknada. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, javni prihodi bilježe skromno povećanje od 2,0%. U strukturi javnih prihoda dominiraju prihodi od direktnih poreza, doprinosa i drugih prihoda prikupljenih od strane poreskih uprava sa preko 50%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) ukupno je naplatila oko 1,2 milijarde KM bruto prihoda od indirektnih poreza i ostalih prihoda, za prva dva mjeseca tekuće godine. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi bilježe povećanje od oko 3,0%. Tokom istog perioda, povrati sa Jedinstvenog računa UIO (u daljem tekstu JR UIO), bilježe negativnu stopu rasta, što se direktno odrazilo na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, neto prihodi od indirektnih poreza su zabilježili rast od 4,7% i time dostigli iznos od preko 1 milijarde KM.

Najznačajniji doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza dali su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu PDV) od 5,4 p.p. Tokom istog perioda, neto prihodi od akciza i neusklađeni prihodi su negativno doprinijeli rastu navedenih prihoda.

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2020	jan-feb 2019	jan-feb 2020	dec 2019	jan 2020	feb 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	6,1	3,0	11,6	-1,8	8,2
Povrati	18,1	7,2	-4,3	1,3	-7,4	-0,5
Neto prihodi - prikupljeno	81,9	5,9	4,7	14,4	-0,5	10,1
PDV	50,4	4,5	8,9	11,5	7,2	10,8
Carine	3,8	5,7	6,2	11,7	2,0	9,3
Akcize	19,2	-0,1	-2,8	26,8	-14,6	14,1
Putarine	8,1	27,0	2,0	13,0	-1,8	6,1
Ostali prihodi	0,2	-5,4	2,3	5,1	3,6	1,1
Neusklađeni prihodi	0,2	88,8	-32,3	...	-24,0	-42,6
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	5,6	3,4	12,0	-1,2	8,4
Minimalne rezerve	18,6	12,2	-5,6	2,1	-6,9	-4,1
Budžeti	81,4	4,0	5,7	14,5	0,3	11,4
Servisiranje vanjskog duga	9,8	-11,7	8,7	-35,9	-26,7	38,1
Federacija Bosne i Hercegovine	6,3	-13,9	15,3	-30,5	-24,7	46,9
Republika Srpska	3,4	-7,8	-3,0	-43,5	-29,9	21,1
Brčko Distrikt	0,1	32,2	291,1	-90,0	-100,0	333,2
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,6	5,8	5,4	29,9	2,4	8,6
Institucije Bosne i Hercegovine	9,4	0,0	-0,8	4,8	-0,8	-0,8
Federacija Bosne i Hercegovine	39,7	6,6	5,7	31,8	2,6	9,1
Republika Srpska	20,1	7,7	7,8	43,0	4,0	11,8
Brčko Distrikt	2,4	2,2	5,9	21,1	0,1	12,1

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Za prva dva mjeseca 2020. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 854 miliona KM, što je za 5,3% više nego u istom periodu 2019. godine. Navedeno smanjenje povrata sa JR UIO rezultiralo je rastom neto prihoda od PDV-a od 8,9 g/g, jer se najveći dio ovih novčanih sredstava i odnosi na povrate po osnovu PDV-a. Na kraju posmatranog perioda, neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 643 miliona KM.

U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba sa iznosom od oko 448 miliona KM, i koji se nalaze na nivou prihoda iz istog perioda prethodne godine (0,1% g/g).

Naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga, za prva dva mjeseca 2020. godine je iznosio oko 401 milion KM i veći je za 12,3% g/g.

Akcize. Neto prihodi od akciza za prva dva mjeseca 2020. godine su iznosili oko 224 miliona KM i manji su za 2,8% g/g. Uprkos pozitivnom doprinosu prihoda od akciza pri uvozu roba od 7,0 p.p., negativan doprinos od 9,8 p.p. od akciza u domaćem prometu roba je ipak bio dominantniji.

Naplaćeni prihodi od akciza na uvozne proizvode u prva dva mjeseca 2020. godine, iznose oko 211 miliona KM, i u odnosu na isti period prethodne godine, bilježe rast za oko 8,4%. Posmatrajući uvozne akcize po vrstama značajan rast prihoda bilježimo kod akciza na naftu i naftne derivate koji su veći za 18,0% g/g. Takođe, rast prihoda zabilježen je i kod akciza na duvan i duvanske prerađevine od oko 3,5% g/g, koji predstavlja drugu po značaju kategoriju akciznih proizvoda. Svi ostali prihodi, osim prihoda od akciza na uvoznu kafu bilježe pozitivne stope rasta.

Naplaćeni prihodi od akciza na domaće proizvode u prva dva mjeseca 2020. godine iznosili su oko 14,4 miliona KM, čime su u poređenju sa istim periodom prethodne godine ostvarili smanjenje od čak 61,5% g/g. Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, bilježimo kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su manji za 100,0% g/g odnosno nisu ostvareni prihodi po ovom osnovu. Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (46,4% g/g). Jedina kategorija akciznih domaćih proizvoda, čiji prihodi bilježe povećanje jesu domaća bezalkoholna pića.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina tokom posmatranog perioda 2020. godine iznosili su oko 90 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su veći za oko 2,0% g/g. Rast prihoda od putarina rezultat je rasta prihoda od putarina za izgradnju puteva iz cijene uvozne nafte i naftnih derivata.

Carine. Naplaćeni prihodi od carinskih dažbina za prva dva mjeseca 2020. godine su iznosili oko 45 miliona KM, čime su u poređenju sa istim periodom prethodne godine uvećani za 6,2%.

Raspoređeni prihodi. Ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu su iznosili oko 1,2 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 63,8 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 214 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 118,7 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 827,4 miliona KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹⁰. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 531,7 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 58,1 miliona KM), Republici Srpskoj oko 266,3 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 29 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 29,4 miliona KM (282 hiljade KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su veća za 8,7%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 5,4%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Entitetske poreske uprave su za prva dva mjeseca 2020. godine, ukupno prikupile oko 1,3 milijarde KM javnih prihoda, iz svojih nadležnosti. Navedeni prihodi su u poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostali nepromijenjeni, odnosno njihova stopa rasta je iznosila oko 1,1%. Kao i u ranije posmatranom periodu, prihodi od direktnih poreza, kao i ostali prihodi koje

¹⁰ Odlukom Upravnog odbora UIO Bosne i Hercegovine, broj: 02-17-35/17, utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa JR za period april-juni 2017. godine, i isti su se primjenjivali i u februaru 2020. godine, a iznose: Federacija Bosna i Hercegovina 64,26%, Republika Srpska 32,19% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 3,55%.

su naplatile poreske uprave bilježe smanjenje, dok su prihodi po osnovu socijalnih doprinosa uvećani. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u januaru

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	162,5	146,1	-10,1	65,2	68,3	4,8	227,7	214,4	-5,9
Porez na dohodak	78,6	70,8	-9,9	31,9	31,0	-3,0	110,5	101,8	-7,9
Porez na dobit	49,4	49,9	1,1	29,6	33,6	13,5	79,0	83,5	5,8
Porezi građana	34,6	25,2	-27,0	3,7	3,7	2,0	38,2	29,0	-24,2
Ostali porezi	0,2	0,1	-37,0	0,0	0,0	-	0,2	0,1	-37,0
Takse, kazne i naknade	125,0	122,4	-2,1	65,9	62,5	-5,2	190,9	184,9	-3,1
Doprinosi	577,0	598,7	3,8	246,9	258,1	4,5	823,9	856,8	4,0
PIO	325,7	335,6	3,1	140,7	147,1	4,5	466,3	482,7	3,5
Zdravstvo	225,0	235,5	4,7	87,6	93,0	6,2	312,6	328,5	5,1
Nezaposleni	26,3	27,6	4,9	5,8	4,6	-21,1	32,1	32,2	0,2
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	11,9	12,4	3,6	11,9	12,4	3,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	0,9	1,0	14,2	0,9	1,0	14,2
Ostali prihodi	0,6	0,8	20,4	0,2	0,3	69,0	0,8	1,1	30,7
UKUPNO	865,2	868,0	0,3	378,1	389,1	2,9	1.242,5	1.256,1	1,1

Socijalni doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava. Ukupni prihodi po osnovu doprinosa, u prva dva mjeseca 2020. godine, su iznosili oko 857 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ova vrsta prihoda je ostvarila povećanje od 4,0%. Sve kategorije prihoda od doprinosa bilježe pozitivne stope rasta.

Direktni porezi. Tokom posmatranog perioda, prihodi po osnovu direktnih poreza nastavljaju sa negativnom stopom rasta, započetom početkom prethodne godine. Za prva dva mjeseca tekuće godine, po osnovu direktnih poreza ukupno je naplaćeno oko 214 miliona KM, što je za 5,9% manje nego u istom mjesecu prethodne godine. Sve kategorije direktnih poreza bilježe smanjenje, osim prihoda od poreza na dobit. Na rast poreza na dobit u najvećoj mjeri su uticali rast prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti elektroprivrede i poreza na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, najveći uticaj na smanjenje su imali prihodi od poreza na lična primanja, obavljanje samostalne i nesamostalne djelatnosti.

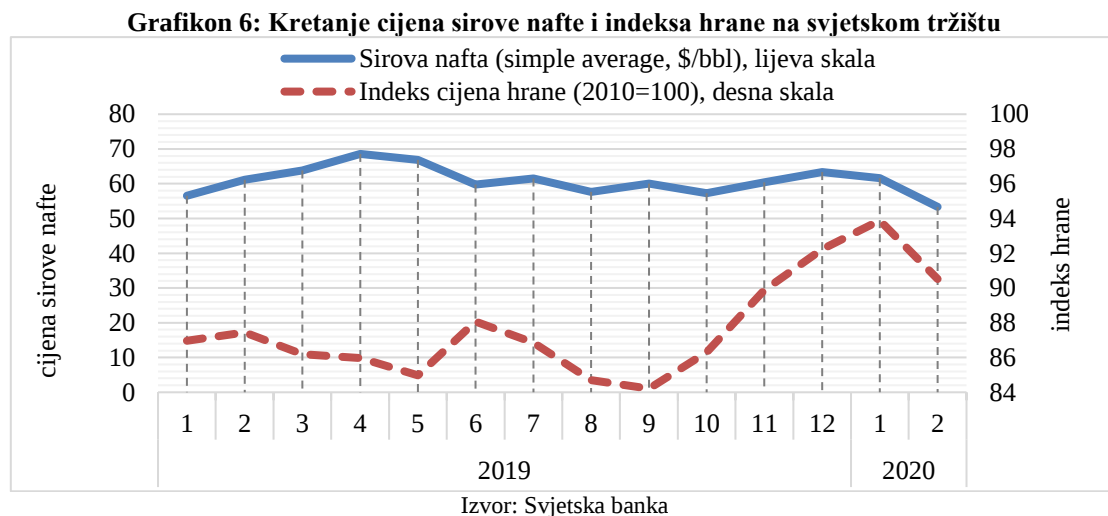
Takse, kazne i naknade. Prihodi za prva dva mjeseca 2020. godine, po osnovu različitih taksi, naknada i kazni su iznosili oko 185 miliona KM, što je za 3,1% manje nego u istom periodu prethodne godine. Na smanjenje prihoda u kategoriji taksi najviše su uticale smanjenje naplate raznih administrativnih taksi, komunalnih taksi. U kategoriji naknada najveći negativan doprinos rastu ove kategorije prihoda dali su smanjenje prihoda od naknada za uređivanje građevinskog zemljišta i koncesionih naknada.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Od početka 2020. godine cijena sirove nafte na svjetskom tržištu se postepeno smanjuje (grafikon ispod). Prema podacima Svjetske banke cijena sirove nafte u februaru 2020. godine iznosila je 53,3 \$/barelu i u odnosu na prethodni mjesec bila je niža za 13,4%, dok je u odnosu na februar 2019. godine smanjena za 12,7%. Pored cijena sirove nafte, indeks cijena hrane na

svjetskom tržištu u februaru 2020. godine počeo je opadati u odnosu na prethodni mjesec (što se može vidjeti na grafikonu ispod), ali je još uvijek veći u odnosu na februar 2019. godine (3,5% g/g).

Inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u zemljama EU 27 u februaru 2020. godine iznosila je 1,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.¹¹ U Bosni i Hercegovini u februaru 2020. godine registrovana je nešto niža inflacija od 0,3% u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine, dok je za prosjek perioda I-II 2020/I-II 2019 iznosila 0,5%.

Smanjenje cijena u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće, te ostalih dobara i usluga doprinijelo je niskoj stopi inflacije u Bosni i Hercegovini. Pored toga, skroman rast cijena u pojedinim odjeljcima takođe je imao doprinos niskoj stopi inflacije (tabela ispod). Tako su u odjeljku prevoza cijene su u periodu I-II 2020/I-II 2019 skromno uvećane 0,3% g/g. Kretanje cijene sirove nafte uticalo je na stopu rasta cijena ovog odjeljka.

U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 1,2% u periodu I-II 2020/I-II 2019 na koje su veliki uticaj imale cijene hrane. Istovremeno, u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su uvećane za 0,9% g/g uslijed promjene cijena tečnih goriva, vodosnabdijevanja, plina i najamnina za stanovanje.

Najbrži rast cijena u posmatranom periodu bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,4% g/g). Od 1. januara 2020. godine nastavljena je harmonizacija akcizne politike u Bosni i Hercegovini sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.¹²

Tabela 3: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2020	II 2020	I-II 2020
	I 2019	II 2019	I-II 2019
00 Ukupan indeks	100,7	100,3	100,5
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,6	100,8	101,2
02 Alkoholna pića i duvan	105,4	105,4	105,4

¹¹ Izvor: EUROSTAT.

¹² Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

03 Odjeća i obuća	91,0	90,8	90,9
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,0	100,8	100,9
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	98,7	99,1
06 Zdravstvo	100,8	100,9	100,9
07 Prevoz	100,3	100,3	100,3
08 Komunikacije	100,1	100,2	100,2
09 Rekreacija i kultura	101,4	101,5	101,4
10 Obrazovanje	100,1	100,1	100,1
11 Restorani i hoteli	102,1	102,4	102,2
12 Ostala dobra i usluge	99,9	99,8	99,8

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) na kraju februara 2020. godine uvećana je za 9,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosila je 26,5 mlrd. KM. Sve komponente M2 su uvećane (tabela ispod), ali su najznačajniji doprinos rastu M2 dali prenosivi depoziti u domaćoj valuti (4,1 p.p) sa stopom rasta od 12,5% g/g. Pored ovih depozita, značajan doprinos u okviru kvazi novca dali su ostali depoziti u domaćoj valuti (2,2 p.p) sa stopom rasta od 20,1% g/g.

Tabela 4: Monetarni agregati u februaru 2020. godine i stope rasta II 2020/II 2019

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosi vi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosi vi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.321,5	8.992,9	13.314,3	3.112,7	2.477,6	7.614,9	13.205,2	26.519,5
Stopa rasta g/g	9,2%	12,5%	11,4%	20,1%	13,9%	1,2%	7,4%	9,4%

Izvor: CBBiH

Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama u februaru 2020. godine iznosila je 113,8% čime su ispoštovane odredbe valutnog odobora. Na kraju februara 2020. godine rezervni novac (u daljem tekstu M0) uvećan je za 6,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je oko 11 mlrd. KM. Sve komponente M0 su uvećane, ali je najznačajniji doprinos rastu M0 dala gotovina izvan monetarnih vlasti (4,6 p.p) sa stopom rasta od 10% g/g, a zatim slijede depoziti banaka kod monetarnih vlasti (1 p.p) sa stopom rasta od 2% g/g. Iako je prema tabeli ispod evidentno da su najveću stopu rasta imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (37,4%) njihov doprinos rastu M0 bio je zanemariv zbog malog udjela (1,7%).

Tabela 5: Rezervni novac u februaru 2020. godine i stope rasta II 2020/II 2019

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3

Stanje u mil. KM	5.217,5	5.550,3	187,9	10.955,7
Stopa rasta g/g	10,0%	2,0%	37,4%	6,1%

Izvor: CBBiH

Na kraju februara 2020. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH uvećan je za 2,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je 5,6 mlrd. KM. Iako su prosječne obavezne rezerve uvećane 9,2% g/g, a višak iznad obavezne rezerve smanjen za 3,6% u istom periodu, u strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH i dalje najveći dio pripada višku iznad obavezne rezerve (51,8%), a ostatak se odnosi na prosječne obavezne rezerve (48,2%). Prosječna stopa obavezne¹³ rezerve nije se mijenjala u februaru 2020. godine i iznosila je 10%, dok je implicitna¹⁴ stopa obavezne rezerve iznosila 20,7%.

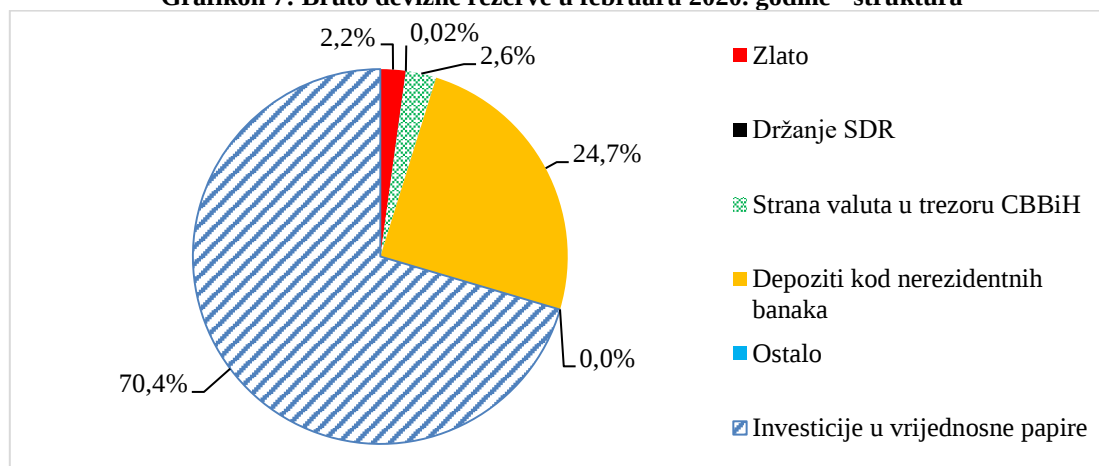
Tabela 6: Prosječne obavezne rezerve u februaru 2020. godine i stope rasta II 2020/II 2019

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	27.228,7	2.722,9	5.645,6	2.922,7	10,0%	20,7%
Stopa rasta g/g	9,2%	9,2%	2,2%	-3,6%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve na kraju februara 2020. godine uvećane su za 8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosile su 12,5 mlrd. KM. Sve komponente bruto deviznih rezervi ostvarile su rast u posmatranom mjesecu. Investicije u vrijednosne papire i dalje imaju najveći udio u deviznim rezervama (70,4%) uz stopu rasta od 6,4% g/g. Zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (24,7%) sa stopom rasta od 10,9% g/g.

Grafikon 7: Bruto devizne rezerve u februaru 2020. godine - struktura

Izvor: CBBiH

¹³ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

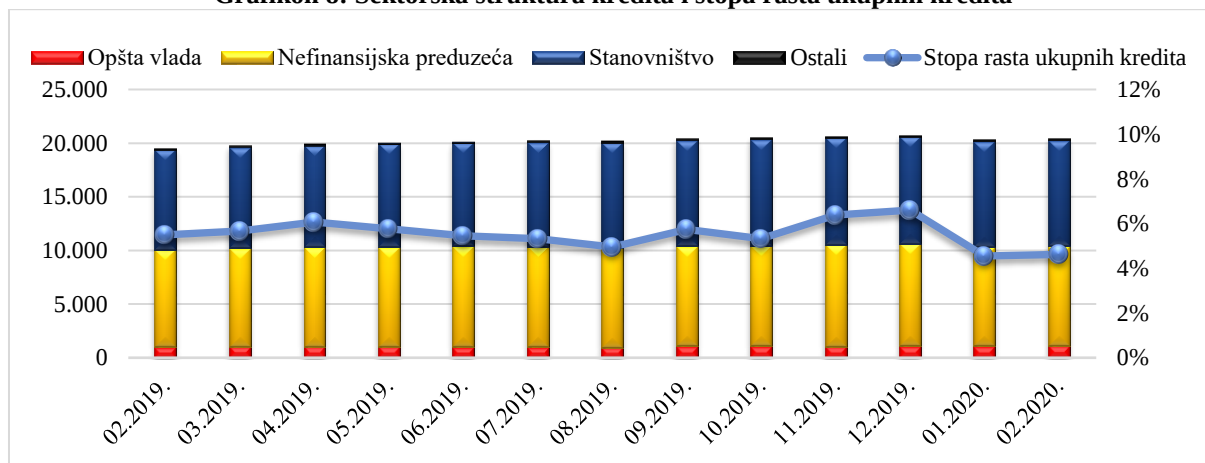
¹⁴ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

Bankarski sektor

Na kraju mjeseca februara 2020. godine ukupni plasirani krediti su uz stopu rasta od 4,6% g/g dostigli 20,4 mlrd. KM.

Kredit plasirani stanovništvu su sa stopom rasta od 6,2% g/g. dostigli 9,9 mlrd. KM i ostvarili najveće učešće (48,3%) u ukupnim kreditima. Drugi po veličini (45,4% učešće) su bili krediti plasirani nefinansijskim preduzećima koji su uz stopu rasta od 2,1% g/g dostigli 9,3 mlrd. KM. Ova dva segmenta su zajedno na kraju mjeseca februara 2020. godine činili oko 93,8% svih plasiranih kredita. Treći po veličini u ukupnim kreditima (učešće od 5,4%) su bili krediti plasirani opštoj vladi koji su sa stopom rasta od 10% g/g dostigli iznos od 1,1 mlrd. KM.

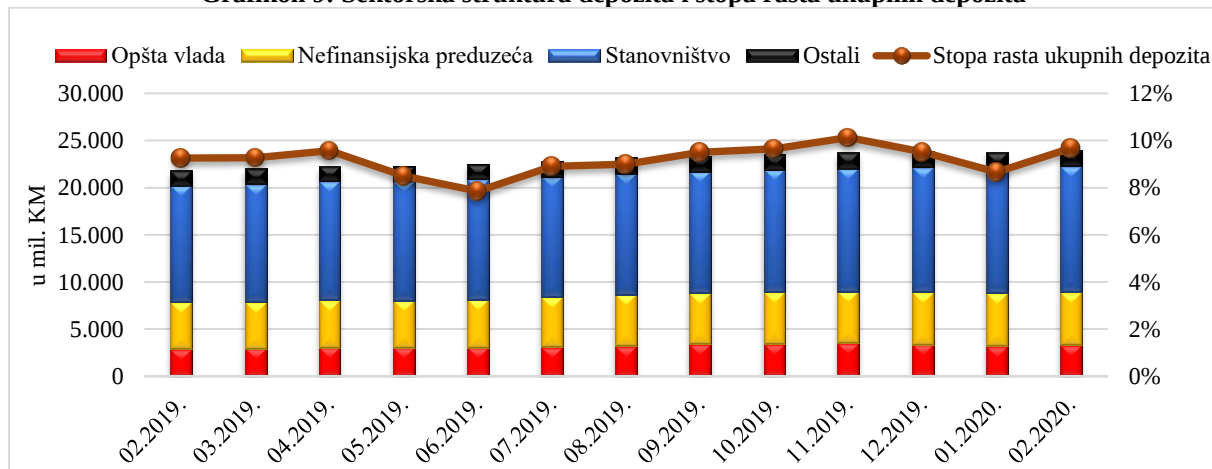
Grafikon 8: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Na kraju mjeseca februara 2020. godine ukupni depoziti su uz stopu rasta od 9,7% g/g dostigli 23,9 mlrd. KM. Najveće učešće u ukupnim depozitima (55,9%) su imali depoziti stanovništvu koji su uz stopu rasta 7,9% g/g dostigli 13,4 mlrd. KM. Depoziti nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini (23,2% učešća) koji su sa stopom rasta od 12% g/g dostigli 5,6 mlrd. KM. Treći po veličini (13,9% učešća) su bili depoziti opšte vlade koji su sa stopom rasta 16,4% g/g dostigli 3,3 mlrd. KM.

Grafikon 9: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

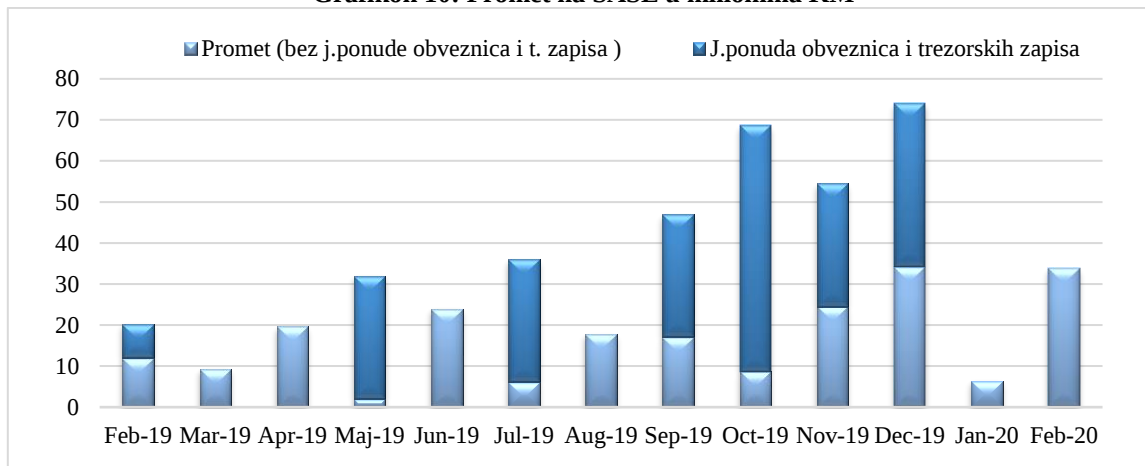

Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Ukupni promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je na kraju mjeseca februara 2020. godine ostvario rast od 66,9% g/g te dostigao 33,7 mil. KM. Time je dostigao 27% učešća u ukupnom prometu na berzama u Bosni i Hercegovini. U mesecu februaru nije bilo javne ponude obveznica i trezorskih zapisa.

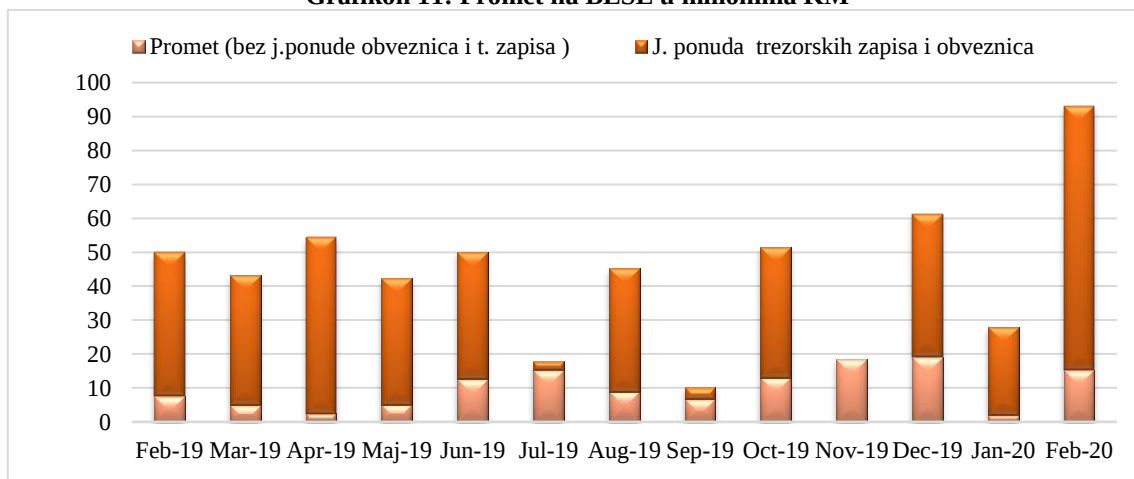
Grafikon 10: Promet na SASE u milionima KM

Izvor: SASE

Ukupni promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je na kraju mjeseca februara 2020. godine ostvario rast od 86,5% g/g te dostigao 93 mil. KM. Ovaj ostvareni promet ujedno predstavlja i 73% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U mjesecu februaru je putem javne ponude trezorskih zapisa za emitenta prikupljeno 40 mil. KM dok je putem javne ponude obveznica za emitente prikupljeno 37,8 mil. KM što zajedno predstavlja 83,6% prometa na BLSE.

Grafikon 11: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet na SASE i BLSE na kraju mjeseca februara 2020. godine je iznosio 126,8 mil. KM i ostvario je rast od 80,8% u odnosu na ukupan promet u istom periodu prošle godine.

Tabela 7: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Feb-18	28,877,398	2,612,904	31,490,302
Feb-19	20,236,247	49,872,960	70,109,207

Feb-20	33,764,645	93,002,961	126,767,607
--------	------------	------------	-------------

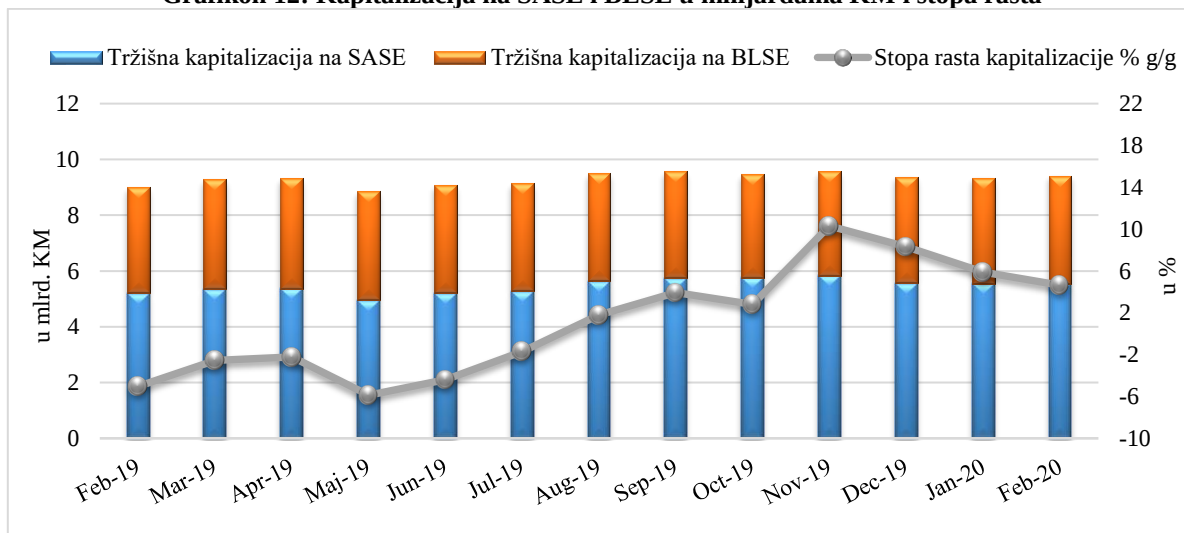
Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na SASE na kraju mjeseca februara 2020. godine je iznosila 5,5 mlrd, KM i uz stopu rasta od 6,4% g/g je ostvarila učešće 58,9% u ukupnoj kapitalizaciji.

Kapitalizacija na BLSE je u istom periodu dostigla iznos od 3,9 mlrd. KM i sa stopom rasta od 2,2 % g/g je ostvarila učešće od 41,1% u ukupnoj kapitalizaciji.

Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) na kraju mjeseca februara 2020. godine je uz stopu rasta od 4,6% g/g dostigla iznos od 9,4 mlrd. KM.

Grafikon 12: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

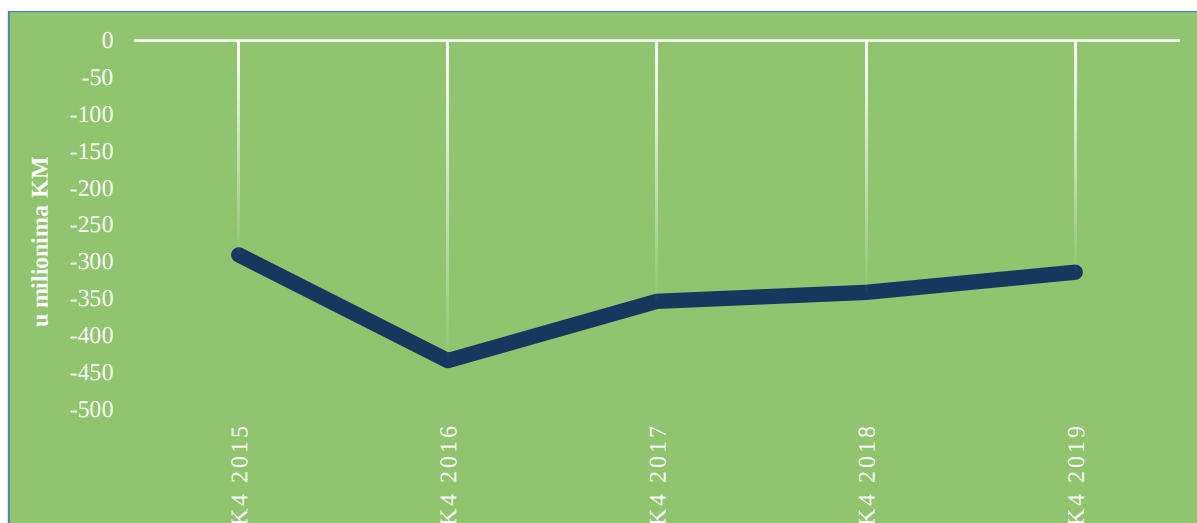
U K4 2019. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do smanjenja deficita tekućeg računa sa 338 miliona KM (K4 2018) na 314 miliona KM (K4 2019), procentualno iskazano to smanjenje je iznosilo 7%¹⁵.

Prema dostupnim podacima CBBiH deficit vanjske trgovine u K4 2019. godine iznosio je oko 1,46 milijardi i ostvario je rast 9,6% u odnosu na isti period prošle godine¹⁶. Ovom rastu deficita vanjske trgovine u posmatranom kvartalu najviše je pogodovao pad izvoza roba i usluga od 3,3% te blagi rast uvoza od 0,3%.

Grafikon 13: Kretanje tekućeg računa Bosne i Hercegovine – po godinama u K4

¹⁵ Izvor podataka: Centralna banka Bosne i Hercegovine

¹⁶ Izvor podataka: Centralna banka Bosne i Hercegovine

Izvor: CBBiH

Kao najveći razlog smanjenja deficita tekućeg računa, u K4 2019. godine, mogao bi se navesti značajan rast tekućih neto priliva iz inostranstva od 15,3%.

Tekući prilivi iz inostranstva (kao komponenta neto priliva) su u posmatranom periodu zabilježili rast od 11,2%. U okviru ovih priliva došlo je do povećanja priliva novca kod domaćinstava od 13,2%. Ovom rastu priliva kod domaćinstava najviše je doprinio rast kompenzacija zaposlenih rezidenata Bosne i Hercegovine u inostranstvu od 20,6% te porast doznaka građana iz inostranstva od 11,2%. Ostali tekući transferi iz inostranstva u K4 2019. godine su zabilježili trostruki rast (riječ je o 41 miliona KM više doznačenih sredstava u odnosu na isti kvartal prethodne godine) dok su doznake socijalnih beneficija iz inostranstva ostvarile blagi rast od 0,9%.

Neto odlivi prema inostranstvu su, u K4 2019. godine, neznatno smanjeni za 0,9%. U okviru odliva došlo je do smanjenja odliva prema domaćinstvima te do smanjenih odliva opšte vlade po osnovu kamata na vanjski dug. Odlivi kod nefinansijskih preduzeća su porasli za 18,6% (zahvaljujući rastu dividendi od direktnih i portfolio investicija od 17,8%). Nasuprot tome, reinvestirana dobit od direktnih investicija kod nefinansijskih preduzeća bilježi smanjenje odliva od 46%.

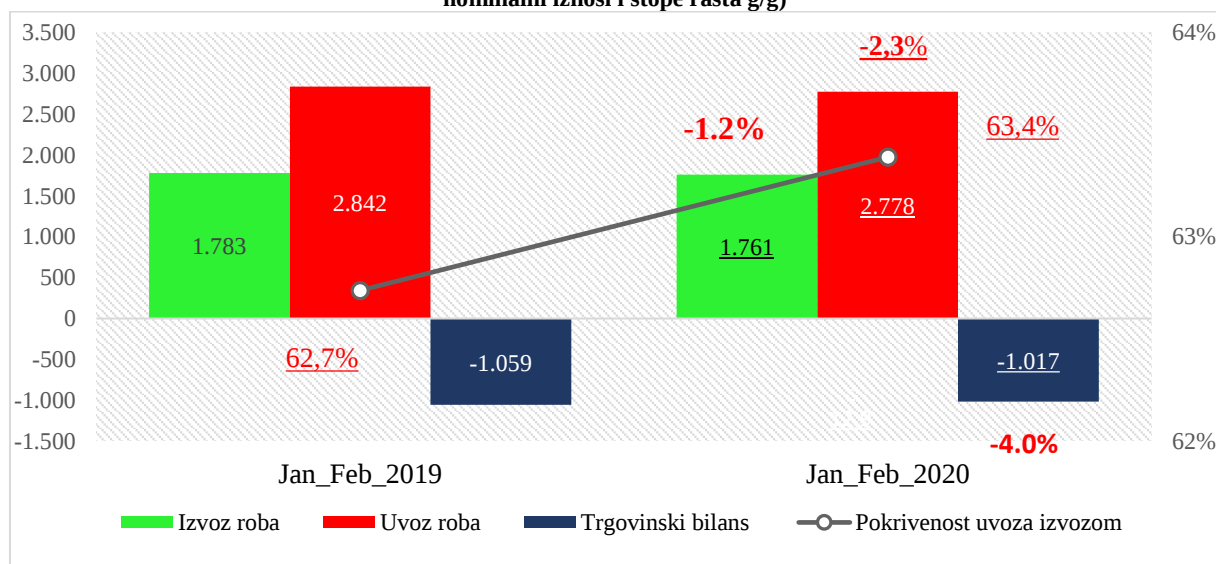
Finansiranje deficita tekućeg računa u K4 2019. godine se odvijalo kroz povlačenje ulaganja u aktivu Bosne i Hercegovine u inostranstvu od 98 miliona KM (najvećim dijelom u finansijskom sektoru), promjenu stanja inostranih obaveza za 469 miliona (u koje ulaze strana ulaganja u vlasnički kapital od -9 miliona KM, sredstva trgovinskih kredita 158 miliona KM, ostale obaveze prema nerezidentima u iznosu od -32 miliona KM te vanjskog zaduživanja-u koji ulazi otpлата duga od 352 miliona KM), sredstvima rezervne aktive od 286 miliona KM¹⁷, sredstvima sa kapitalnog računa 79 miliona KM uz neto greške i propuste u iznosu od 155 miliona KM.

¹⁷ Za razliku od monetarnog sektora gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca.

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Bosna i Hercegovina je tokom prošle godine zabilježila skroman vanjskotrgovinski rezultat, koji se manifestovao smanjenjem robnog izvoza, stagnacijom uvoza i povećanjem vanjskotrgovinskog robnog deficita. Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za prva dva mjeseca 2020. godine čini se da je trend slabljenja vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini nastatavljn. Naime, prema podacima BHAS-a za period januar-februar 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila smanjenje svih vanjskotrgovinskih pokazatelja. U periodu januar-februar 2020. godine došlo je do smanjenja ukupne robne razmjene 1,9%, izvoza roba 1,2%, uvoza roba 2,3% i robnog deficita od oko 4% u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁸ Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene najvjerovatnije su posljedica slabljenja izvozne tražnje i usporavanja ukupne privredne aktivnosti u zemlji. Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora za period januar- februar 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 14. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-februar 2020. godinu (nominalni iznosi i stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u periodu januar-februar 2020. godine iznosio je oko 1,8 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 1,2% u odnosu na isti period prethodne . Ovo smanjenje robnog izvoza predstavlja nastavak nepovoljnog trenda iz prethodne godine. Ovakva kretanja robnog izvoza kako tokom prošle godine, tako i u prva dva mjeseca ove godine determinisana su niskom izvoznom tražnjom i niskim nivoom proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u zemlji. Sada je već vrlo izvjesno da bi kretanje robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine pored već navedenih izazova moglo biti pogođeno i širenjem pandemije virusa Covid-19 čije posljedice na privredna kretanja su već vidljive. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog zabilježena u okviru izvoza aluminijuma, odjeće, obuće, hemijskih proizvoda, koksa i naftnih derivata. S druge strane, povećanja u okviru izvoza metalnih proizvoda (namjenska industrija), prehrambenih proizvoda, električne energije, farmaceutskih preparata i

¹⁸ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene sa inostranstvom, januar-februar 2020. godine“, 20.03.2020. godine.

građevinskog materijala nisu bili dovoljni da bi spriječili pad ukupnog robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u periodu januar-februar 2020. godine.

Ako se bh. izvoz roba posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od oko 1,3 milijarde KM što predstavlja smanjenje od 5,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Tokom navedenog perioda u zemlje CEFTA-e izvezeno je 261 miliona KM što predstavlja smanjenje od 1%. Posmatrano po zemljama u periodu januar-februar 2020. godine registrirana smanjenja izvoza iz Bosne i Hercegovine iznosila su: Njemačka 1,9%, Hrvatska 3,3%, Italija 18,7%, Slovenija 4,3% i Srbija 4,8%, dok su povećanja zabilježena prilikom izvoza u Tursku 46% i Austriju 0,7%

S druge strane, u periodu januar-februar 2020. godine uvoz u Bosnu i Hercegovinu iznosio je oko 2,8 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo slabljenje robnog uvoza predstavlja nastavak trenda iz druge polovine prethodne godine i posljedica je usporavanja privredne aktivnosti u zemlji. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza sirovog aluminijuma, kamenog ugalja, električne energije i sirove nafte. Ako se robni uvoz posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od oko 1,7 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 2,4% u odnosu na period januar-februar prethodne godine. Uvoz roba iz zemalja CEFTA-e iznosio je 318 miliona KM što predstavlja blagi pad od 0,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u periodu januar-februar 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Rusije 37%, Hrvatske 11% Srbije 1% i Austrije 0,8%, dok je uvoz uvećan prilikom robne razmjene sa Italijom 5,1%, Njemačkom 2,8%, Kinom 1,7%.

Smanjenje ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene kroz smanjenje izvoza i nešto izražajniji pad uvoza roba rezultirao je smanjenjem vanjskotrgovinskog robnog deficita od 4% u odnosu na isti period prethodne godine. Niži nivo vanjskotrgovinske robne razmjene, a posebno pad robnog uvoza rezultirali su poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini koja je na kraju februara 2020. godine iznosila 63,4%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-februar 2020. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 8. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar –februar 2020. godine

	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	Jan_Feb_2019	Jan_Feb_2020	2020/2019 promjena %		Jan_Feb_2019	Jan_Feb_2020	2020/2019 promjena %		Jan_Feb_2019	Jan_Feb_2020	2020/2019 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	1783	1761	-1,2	-1,2	2842	2778	-2,3	-2,3	-1059	-1017	-4,0	-4,0	63,4%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI	22	25	13,6	0,2	79	83	5,1	0,14	-57	-58	1,8	0,09	30,1%
2 ŽIVOTINISKOG PORUJEKLA	30	31	3,3	0,06	129	137	6,2	0,28	-99	-106	7,1	0,66	22,6%
3 PORUJEKLA	21	24	14,3	0,17	33	21	-35,5	-0,41	-12	3	-122,5	-1,39	112,7%
4 ŽIVOTINISKOG PORUJEKLA I PREHRAMBENE	40	45	12,5	0,28	207	228	10,1	0,74	-167	-183	9,6	1,51	19,7%
5 PRERABEIVINE	184	186	1,1	0,11	465	360	-22,6	-3,69	-281	-174	-38,1	-10,10	51,7%
6 PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	145	130	-10,3	-0,84	259	250	-3,5	-0,32	-114	-120	5,3	0,57	52,0%
7 INDUSTRIJE ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	66	80	21,2	0,79	178	188	5,6	0,35	-112	-108	-3,6	-0,38	42,6%
8 KOŽA I KRZNO	25	24	-4,0	-0,06	59	57	-3,4	-0,07	-34	-33	-2,9	-0,09	42,1%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	109	101	-7,3	-0,45	48	44	-8,3	-0,14	61	57	-6,6	0,38	229,5%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON	46	47	2,2	0,06	72	68	-5,6	-0,14	-26	-21	-19,2	-0,47	69,1%
11 I NJIHOVI PROIZVODI	101	103	2,0	0,11	176	188	6,8	0,42	-75	-85	13,3	0,94	54,8%
12 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	131	118	-9,9	-0,73	62	65	4,8	0,11	69	53	-23,2	1,51	181,5%
13 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SUČNI PROIZVODI	17	18	5,9	0,06	49	51	4,1	0,07	-32	-33	3,1	0,09	35,3%
14 PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SUČNIH BISERI, PLEMENITI METALI I	2	7	250,0	0,28	3	4	33,3	0,04	-1	3	-400,0	-0,38	175,0%
15 NJIHOVI PROIZVODI, BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	336	279	-17,0	-3,20	323	305	-5,6	-0,63	13	-26	-300,0	3,68	91,5%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	251	256	2,0	0,28	386	383	-0,8	-0,11	-135	-127	-5,9	-0,76	66,8%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DUELOVI I	60	59	-1,7	-0,06	198	220	11,1	0,77	-138	-161	16,7	2,17	26,8%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	4	5	20,0	0,04	41	45	9,8	0,14	-37	-40	8,6	0,30	10,7%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DUELOVI I PRIBOR	6	29	381,7	1,28	2	2	0,0	0,00	4	27	572,5	-2,16	1445,0%
20 RAZNI PROIZVODI	187	192	2,4	0,25	69	71	2,9	0,07	118	121	2,1	-0,24	269,7%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

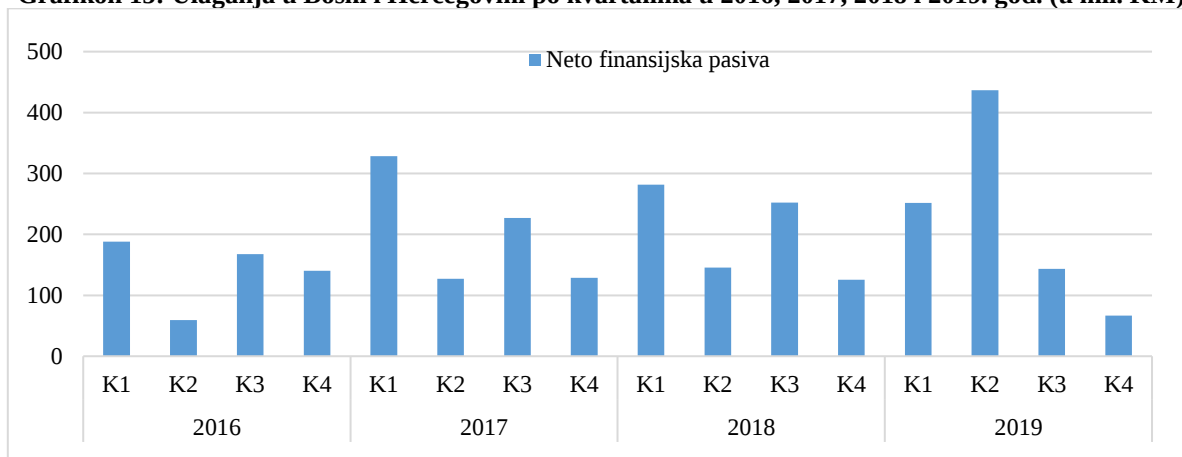
Prema podacima objavljenim od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine¹⁹ ukupna strana ulaganja u 2019. godini su iznosila 898,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 11,6% g/g. Reinvestirane zarade²⁰ su u 2019. godini iznosile 479,7 mil. KM i veće su za 25,3% g/g. Učestvovala su u neto finansijskoj pasivi više od pola, tačnije 53,4%%.

Tabela 9: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	436,6	143,6	66,7	898,6

Izvor: CBBiH

Grafikon 15: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Dana 28.02.2020. godine kreditna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting "B pozitivni izgledi". U prethodnoj ocjeni (mart 2019. godine) ova kreditna agencija je unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting sa „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Trenutno važeća ocjena „B3 stabilni izgledi“, od strane Moody's Investors Service se nije mijenjala tj. u septembru 2019. godine je samo potvrđena već ranije ustanovljena ocjena od strane ove agencije.

¹⁹CBBH - BOP6_Q 2015-Q4 2019.

²⁰ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.